

Suriye'ye S-300 Teslimatı

BÖLGESEL YANSIMALARI

Şekil 1 Kaynak: Technical Report APA-TR-2010-0103, Sean O'Connor, ausairpower.net.

Suriye kontrolünde Masyaf'a konuşlandırılmış bir S-300PMU2 Favorit Hava Savunma Sistemi'nin İsrail ve Türkiye sınırları içerisinde havalanan uçaklara radar kilidi atabileceği gerçeği bu üç ülkenin ilişkilerinde başka bir güvenlik boyutu açacaktır.

Furkan Halit Yolcu
Sakarya Üniversitesi
Araştırma Görevlisi

18 Eylül'de Suriye'nin batı kıyısı açıklarında Rus menşeli bir İlyushin-20M (ASE-AN kodu Coot A) keşif ve kontrol uçağı, Suriye'den ateşlenen bir S-200 füzesi tarafından içerisindeki 15 kişilik mürettebat ile imha edilmişti. Bu olayın aslında İsrail'in F-16'larını hedef alan S-200 füzesinin, F-16'lardan daha yavaş ve radar izi daha büyük olan İlyushin-20 uçağının maskeleyen amaçlı kullanımı sonucunda yaşandığı tespit edildi. Suriye'nin bu olay yaşandığı esnada sahip olduğu düşünülen S-200 konumları ve bu sistemlerin angajman menzilleri ise aşağıdaki haritada görülebilmektedir.

Suriye'nin 2000'li yıllardan önce Rusya'dan 8 adet S-200 Angara lançeri temin ettiği birçok raporda yer almıştır. Dünya ülkelerinin ordu envanterlerinin raporlandığı küresel güvenilirliği olan The Military Balance dergisinin 2018 sayısında Suriye'nin halen 3 adet S-200 A alayında sahip olduğu belirtilmiştir. S-200 A Hava Savunma Sistemi'nin (HSS) teknik özellikleri incelendiğinde 5V21 gü-

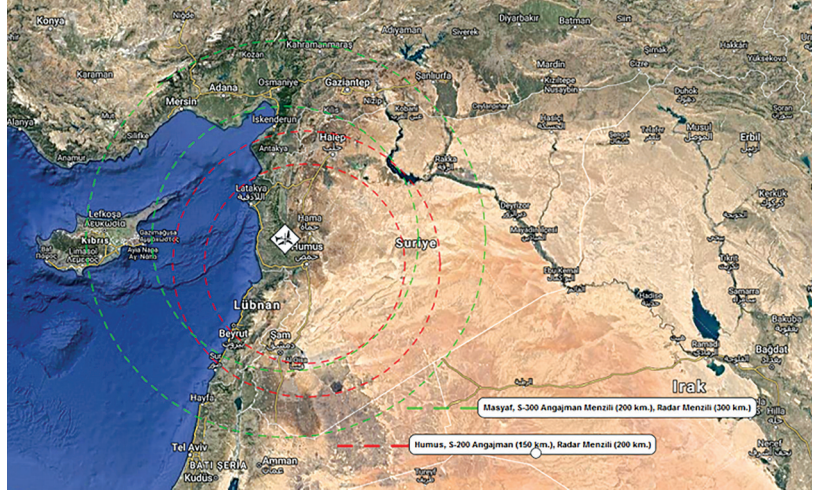
dümlü füze sistemiyle sağlanan 180 kilometre azami menzil ve 217 kilogram savaş başlığı ile kendi döneminde önemli bir potansiyele sahip olduğu iddia edilebilir. Ayrıca, 2017 yılında Suriye Ordusu'nun resmi sosyal medya hesaplarının bazılarında S-200 HSS'lerinin tedarik edilen 5V28 füzeleri ile modernize edildiği iddia edilmiştir. S-200 ve (Vega Export) varyantı için üretilen bu füzeler ise, aynı ağırlıktaki savaş başlığını azami 250 kilometreye kadar taşıyabilmektedir. İl-20M'in düşürüldüğü mesafe dikkate alındığında bu angajmanın hangi varyant tarafından yapıldığını belirlemek mümkün değildir. İl-20M keşif ve kontrol uçağı ile Humus'un batısına konuşlandırılmış olan S-200 bataryasının arasındaki mesafenin 150 kilometreden az olduğu, Rusya Savunma Bakanlığı tarafından bu olayla ilgili yapılan açıklamadaki görsellerden ve videolardan anlaşılabilir. Rusya'nın bu olayın hemen ardından 2013'te durdurulan "S-300 PMU2" Favorit teslimatının tamamlanacağını açıklaması, Suriye'de iç savaşın durgunlaştığı dönemde devletlerarası bir krizin de ilk adımı niteliğindedir.

Bunun akabinde İsrail Havaçılık Sanayi A.Ş. (IAI) tarafından üretilen EROS (Earth Remote Observation Satellite) istihbarat, gözlem ve keşif uydusu tarafından S-300PMU2 Hava Savunma Sistemi'nin Suriye'nin batı kıyısına yakın bir bölgede yer alan Masyaf'a konuşlandırıldığı tespit edilmiştir. Bu bölgede Rusya'ya "S-400 Triumph" sistemi de oldukça yakın bir yerde olmasına rağmen Rusya ve Suriye'nin HSS kullanım sıklığı ve buna duyduğu ihtiyaç oldukça farklıdır. İsrail'in birçok kez Suriye'ye hava saldırısı düzenlediği ve Suriye'nin envanterinde bulunan bütün hava savunma unsurları ile buna cevap verdiği bilinen bir du-

rumdur. Bu sıcak çatışma denklemine “S-300 PMU2 Favorit” gibi tespit ve tahrip gücü oldukça yüksek bir unsurun dahil edilmesi de İsrail’in ulusal güvenliğini, üzerine kurduğu revizyonist savunma stratejisini bütünüyle riske etmektedir. Suriye’ye S-300 PMU2 teslimatının İsrail’de neden böyle bir tepkiye yol açtığı sorusunun cevabı, bu hava savunma sisteminin kapasitesinde saklı bir olgudur.

Bu olay sonrasında Suriye’ye derhal teslimatı yapılan S-300PMU2 Favorit, Rus menşeli HSS’lerin S-400’den (S-300PMU3) sonra en gelişmiş modüler sistemlere sahip olanıdır. Kinetik menzilin 150 kilometreden 200 kilometreye çıkmasının yanında birçok radar, güdüm ve navigasyon alt bileşeninin de modernize edildiği S-300PMU2’nin balistik hedeflere karşı çok daha etkili olduğu söylenebilir. S-300PMU2’nin 293-432 kilogram arasında füze tipine göre değişen savaş başlığı ile S-200’e nazaran hava unsurlarına karşı da çok daha etkin bir hale geldiği görülmektedir. S-300PMU2’nin 16 tane balistik hedefi aynı anda takip etme kabiliyeti de S-200’ün bu anlamdaki kapasitesine (1 tane) göre oldukça üstündür.

Şekil 3 S-200 (kırmızı) ve S-300 (yeşil) angajman ve radar menzilleri

S-300PMU2 Suriye rejimine 300 kilometre yarıçapındaki alanda halılanan unsurların neredeyse tamamını görme, takip etme ve kilit atma kapasitesi sağlayacaktır. S-300PMU2’nin izleme ve hedef takip sistemi göz önüne alındığında 300 kilometre azami menzilde 10 metre kare büyüklüğündeki bir hava unsurunun veya balistik projeksiyona sahip bir cismin izlenebildiği görülmektedir. Rusya’nın bu denli güçlü bir hava savunma sistemini neden Suriye rejimine bu yıl teslim ettiğini anlamak için bu tedarik an-

laşmasının geçmişine bakmak gerekmektedir.

2013 yılında S-300PMU2 hava savunma sistemlerinin ilk teslimatının yapıldığına dair haberler çıkmasına rağmen daha sonra bu sistemlerin teslimatının durdurulduğu ortaya çıkmıştır. Rusya tarafı 2010 yılında imzalanan anlaşmanın ilk faz teslimatını gerçekleştirmesine rağmen 2013 Eylül ayında “bölgesel dengeleri bozmamak” adına bu teslimatın durdurulduğunu açıklamıştır. Vladimir Putin’in yaptığı açıklamada, oklar doğrudan İsrail’i gösterirken bu dönemde İsrail’in Suriye’ye hava saldırısı düzenlememek şartıyla bu anlaşmayı elde ettiğine dair birçok görüş ortaya atılmıştır. Suriye rejiminin kontrolünde olan S-300PMU2’nin neden Ortadoğu bölgesel dengesini bozma potansiyeline sahip olduğu sorusunun cevabı ise, İsrail’in revizyonist savunma stratejisi ile doğrudan alakalıdır. Varlıksal mücadelesini sınır dışına taşımak isteyen İsrail’in Golan Tepeleri’ni işgal sebebi, en özet şekliyle Suriye sınırları içerisinde önleme amacıdır. Böyle bir stratejiye sahip olan bir ulusal güvenlik anlayışı elbette Masyaf’a ko-

Syria, Masyaf: New Syrian S-300 Deployment

Şekil 2 S-300PMU2’nin konuşlandırıldığı Masyaf’tan alınan uydu görüntüleri, Kaynak: @ImageSatIntl

nuşlandırılan ve Hayfa'ya ve Tel Aviv'in kuzeyine müdahale edebilecek bir unsuru doğrudan düşmanlaştıracaktır. Bu anlamda aslında bölgesel dengeleri bozmaktan kastın İsrail karşısında ciddi bir tehdit oluşturabilecek Baasçı bir yönetimin böyle bir güce sahip olmasıdır. S-300PMU2'nin teknik özellikleri incelendiğinde İsrail'de oluşan bu reaksiyon, devlet egemenliği açısından oldukça anlaşılır bir durumdur.

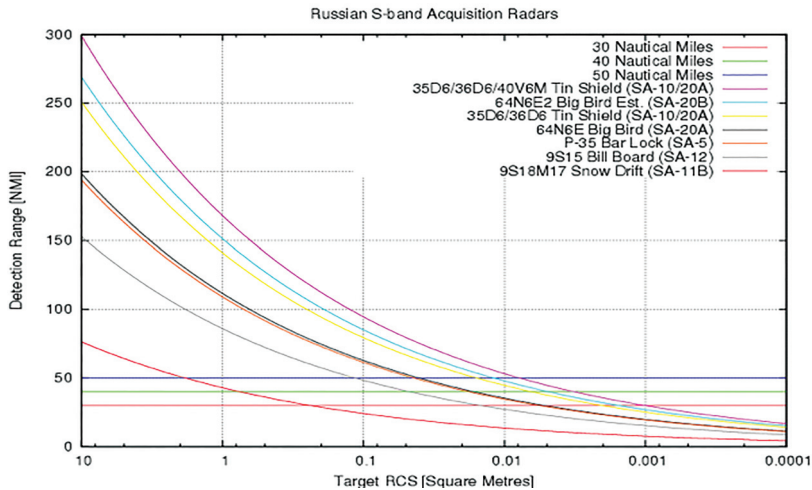
Suriye rejimine S-300PMU2 teslimatı yapılmasının Türkiye ve İsrail'de çok farklı tepkilere sebep olması da bölgede Suriye'yi hangi devletin daha belirgin bir tehdit olarak algıladığını açıkça ortaya koymaktadır. Bu farklılık Suriye rejimine teslimatı tamamlanan S-300PMU2 sistemlerinin bölgede nasıl bir yankı uyandıracığı tartışmasını Rusya-İsrail-Suriye üçgenine indirgeyen bir durumdur. Ancak unutulmaması gereken nokta, Türkiye-Rusya veya Türkiye-Suriye ilişkilerinde bir uyumsuzluk yaşandığında Kahramanmaraş'a kadar radar menzili uzanan ve angajman menzili İskenderun'u içerisinde alan bir S-300PMU2 varlığının oldukça önemli bir sorun haline gelebileceğidir. Bu anlamda Rusya'nın Suriye rejimine sağladığı bu kapasite

esas itibarıyla Rusya'yı tedarikçi ve diğer üç ülkeyi de tehdit oluşturma ve algılama anlamında oldukça derinden etkileyen bir değişikliktir.

İsrail'in 30 Ocak 2013'ten beri Suriye'de yaptığı hava saldırıları dikkate alındığında bu durumun iç savaşın ciddi bir boyuta ulaşması ve Hizbullah'ın Suriye'de düzenli bir şekilde savaşımaya başlamasından bugüne dek devam ettiği görülmektedir. Bu da İsrail'in Suriye'deki karmaşık denklemde kendisi için stratejik tehdit olarak tanımladığı hedefleri durdurmak adına hava saldırılarını önemli bir yöntem olarak kullandığını ortaya koymaktadır. İsrail'in S-300PMU2 teslimatı ile birlikte hava saldırılarının eskisine nazaran çok daha riskli ve maliyetli olması elbette Suriye İç Savaşı'nın seyrini ve İsrail'in bu savaştaki rolünü etkileyecektir. Her ne kadar İsrail menşeli haber kaynaklarında operasyonların devam ettiğine dair haberler yer alsada Eylül ayında S-300PMU2 teslimatı sonrası, İsrail'in, hava saldırısı bir yana Suriye'nin hava sahasını ihlal etmemeye bile özen gösterdiğine yönelik işaretler mevcuttur. Her ne kadar istihbarat uydusu tarafından alınan görüntülerde hava savunma sisteminin hala operasyonel olmadığı

ortaya çıkmış olsa da, bu sistemin birkaç ay içerisinde aktif hale getirilmesi mümkündür. Suriye askerlerinin bu konuda alacağı eğitimle birlikte 6 ay içerisinde Suriye'nin S-300PMU2 Hava Savunma Sistemi'ni tam anlamıyla kullanabilecek bir alay eğitmesi muhtemel görülmektedir.

Bütün bu bilgiler ışığında, Suriye kontrolünde Masyaf'a konuşlandırılmış bir S-300PMU2 *Favorit* Hava Savunma Sistemi'nin İsrail ve Türkiye sınırları içerisinde havalanan uçaklara radar kilidi atabileceği gerçeği bu üç ülkenin ilişkilerinde başka bir güvenlik boyutu açacaktır. İsrail bu denklemde en zararlı çıkan ülke gibi görünürken, bir anlamda da Rusya'nın istihbarat ve gözlem uçağının vurulmasına neden olmasının bedelini uzun vadeli bir şekilde ödeyecektir. İsrail için artık maliyetsiz veya çok az maliyetli sınır dışı hava saldırıları denklem dışı kalırken, artık Suriye hava sahasının ihlalinin ciddi maliyetleri olacaktır. İsrail'in bu anlamda gelecek dönemde çok daha stratejik ve daha çok katmanlı operasyonlar yürüteceği ve Suriye'ye müdahaleleri balistik füzelerle yapmayı deneyeceği öngörülebilir. Nitekim İsrail ulusal stratejisinin en temel yapıtaşlarından biri, İsrail vatandaşlarının güvenliğidir. Bu açıdan İsrail askeri personel kaybını riske etmeyerek, insansız sistemlere ve daha az maliyetli nokta saldırılarına yönlenebilir. Elbette bu durum, Suriye'nin kısa vadede savunma sistemleri açısından toparlanmasını ve Hizbullah'ın ülke sınırları içerisinde daha rahat faaliyet göstermesini sağlayacaktır. Bu da İsrail'in Suriye karşısındaki uzun vade kayıplarının aslında çok daha büyük boyutlara ulaşabileceğini ortaya koymaktadır.

Şekil 4 S-300PMU2 S-Band Tespit Radarının Menzil Diyagramı [X: Deniz Mili, Y: Yüzey Alanı m²]